

PRIKAZI IZ LITERATURE

I. Horvat — V. Glavač — H. Ellenberg

VEGETATION SÜDOSTEUROPAS. — VEGETACIJA JUGOISTOČNE EVROPE

768 str., 412 slika, 153 tabele i 2 karte u boji
Stuttgart, Gustav Fischer Verlag, 1974.

Krajem godine 1974. ugledalo je svjetlo dana dugo očekivano djelo pok. Prof. Dr. Ive Horvata, najvećeg hrvatskog botaničara, u suradnji i redakciji Dr. V. Glavača, sveuč. profesora u Kasselu i znamenitog njemačkog fitocenologa Prof. Dr. H. Ellenberga u Göttingenu. Prerana smrt onemogućila je I. Horvatu da dovrši djelo »Vegetacija jugoistočne Evrope«, napose njegov drugi dio, pa su njegov bivši đak Dr. Glavač i prijatelj Prof. Ellenberg preuzeli na se tešku dužnost da srede i dovrše djelo koje je ostalo dijelom u rukopisu (I. dio) a dijelom u tabelama. Nakon malne 8 godišnjeg napornog rada to im je konačno uspjelo. Kao što ističu u predgovoru svojom suradnjom nisu mijenjali osnovnu građu i koncepcije Horvatova djela iako su morali činiti mnoge nadopune obzirom na najnoviju literaturu. Bio je to ogroman posao pa su suatori vanredno zadužili ne samo svjetsku već i našu znanost.

Djelo je sinteza malne stoljetnog istraživanja ekologije vegetacije Balkanskog poluotoka odn. jugoistočne Evrope. Obrada je bazirana na principima poznate Braun-Blanquetove škole, kojoj se I. Horvat priključio već u počecima svojih fitocenoloških istraživanja, prije 50 godina.

Vegetacija jugoistočne Evrope podijeljena je u knjizi prema geografskim područjima. Za svako područje dan je prikaz glavnih predstavnika zonalne vegetacije tj. finanlne faze razvoja vegetacije na normalnim razvijenim tlima, pod dominantnim klimatskim prilikama. Zonalna vegetacija je obično predstavljena svezom. Neke zone rasčlanjene su u subzone karakterizirane odgovarajućim podsvezama ili asocijacijama. To rasčlanjenje zona i subzona došlo je do izražaja i u vegetacijskoj karti mjerila 1:3 milijuna. Autori razlikuju 7 vegetacijskih grupa odn. zona:

1. Trajno zelenu mediteransku obalnu zonu,
2. Submediteransku zonu zimi golih miješanih listopadnih šuma,
3. kontinentalnu zonu miješanih listopadnih i stepskih šuma,
4. zonu srednjoevropskih planarnih i kolinskih hrastovo-grabovih šuma (Carpinion betuli illyricum),

5. zone i stepene brdskih i planinskih (submontanih, montanih i subalpskih) bukovih šuma,
6. zone i stepene brdskih (montanih i subalpskih) crnogoričnih šuma i
7. subalpinske i alpinske faze iznad granica šume.

Nakon preglednog uvodnog prikaza vegetacije ovih zona i njima odgovarajućih stepena razvoja, autori detaljno opisuju klimatske prilike jugoistočne Evrope, zatim geološku građu, pa tipove tla i njihov razvoj, a na kraju se osvrću na razvoj vegetacije od tercijera, te na florno-geografsko rasčlanjenje jugoistočne Evrope.

Na ovom mjestu nije moguće detaljnije se pozabaviti s materijom izloženom u pojedinim poglavljima, no želili bi naglasiti da obrada respektira vanredno opsežnu literaturu hrvatsku, srpsku, slovensku, bugarsku i rumunjsku. Dok mnoga djela velikih naroda često zanemaruju literaturu manjih naroda veoma se ugodno doima odlično poznavanje rezultata istraživanja znanstvenika s područja jugoistočne Evrope. Bibliografski podaci obuhvaćaju 33 stranice, a sam registar imena biljaka 58 stranica. Moglo bi se požaliti što nije zadržana u cijelosti pedološka terminologija Horvatova rukopisa.

Djelu su priključene dvije karte u boji i to po Glavaču obrađena karta Vegetacijskih zona jugoistočne Evrope, te Bertovićeva karta Vegetacije sjeverozapadnog dijela krškog područja Jugoslavije u suradnji V. Glavača, I. Horvata, S. Horvatića i Z. Pelcera.

Ovo kapitalno djelo trebalo bi se naći u svakoj knjižnici naših prirodno-znanstvenih, poljoprivrednih i šumarskih zavoda. Velika je šteta što visoke cijene knjiga njemačkih, pa i anglo-saksonskog jezičnog područja, znatno otežavaju našim znanstvenim zavodima nabavku mnogih vanredno vrijednih djela.

M. Gračanin